

2 CENTESIMI

Pređroba za Monari ju
izdaje 4 K za 3 mjeseca.
Pojedini broj 2 para.

Abbonamento per la
Monarchia: Corose 4
per 3 mesi. Un singolo
numero 2 cent.

Abbonamento für die
Monarchie: Vierteljährig
4 K, einzeln N.ummer
2 Halles.

OMNIBUS

Izlati svaki dan osim nedjelje i svake
u 11 ura prije podne.

Eine ogni giorno eccettuato le dom-
eniche e feste alle 11 ant.

Erscheint täglich außer an Sonn- und
Feiertagen um 11 Uhr Vormittag.

2 HELLER

Za vrštenje objava u
Malom oglašavanju plaća
se za svaku rief 2 pare
Najmanja pristojba 20 p.

Per le inserzioni d'avvisi
nel "Glossario" si pla-
ci ogni paragrafo
di venti. Tassa minima
20 centesimi.

Jedes Wort im "Kleinen"
Anzeiger kostet 2 h.
Die kleinste Taxe 20 h.

Uprava i uredništvo — Amministrazione e redazione — Administration und Redaktion: Tiskara LAGINJA i dr., PULA — Via Giulia br. 5

VIESTI.

Mjestne.

Po moru!

Poznatje je madjarska »Magyar Tenger«
kojom je poklikom madjarski ministar tr-
govine Baross pozvao Madjare da se daju
na more. Baross, državnik komu Ugarska
mora da zahvali svu svoju prometnu po-
litiku, kojom je uspio ne samo da pruge
budu od najveće koristi gospodarstvu
zemlje, već uredio tarifalnu politiku na
način, da ista služi interesima izvoza i
trgovačkog prometa Budimpešte i Rieke.
Njegova pak prometna politika bila je
tako pametno uređena, da željeznice
Ugarskoj osim spomenutih koristi doni-
šaju i direktne koristi za državnu blagaj-
nu, dočim u Austriji ne izplaćuju ni ka-
mate uložena novca u njih. No ostavimo
to. —

Madjari poslušate Barossa te se dadeše
na more, spustiše se sa svojih pusta, te
dodjše na Rieku, podadeše se pomorstvu
te imaju i svoju pomorsku akademiju. Mi
pako koji u more stanujemo, kojima je
more domovina, mi ne trebamo na more,
jer smo već tu, već je naša dužnost da
to more čuvamo za se i da to more iz-
crpujemo u svoju korist podajući se
njemu.

I kao što je Baross Madjarima dovi-
knuo »Tengere« tako i mi pozivamo našu
omladinu »po moru«. Zadnjih godina se
je u nas liepo razvilo parobrodarstvo, te
se svuda čuti pomikanje kapetana. Naši
paci ljudi mjesto da svoju djecu daju na
more, gdje bi im sigurno osigurali slo-
bodnu egzistenciju i dali mogućnost bo-
gatog privrednog vrela, naši roditelji daju
svu svoju djecu u činovništvo. Istina mi
u Istri trebamo naših činovnika no ne za-
nemaruemo more, već nastojimo da se
čim više naših ljudi tome zvanju posveti.
Sada vlada nastoji uslied velikog poma-
njanja kapetana, da uredi poseban tečaj
za svršene srednjškole. Kad bi se to
desilo, to bi bio smrtni udarac našem
pomorstvu, budući bi Nijemci sa plavog
Dunava i alpskih predjela u velike na
more nahrupili, a to će se zbiti, ako u
događeno vrijeme ne poaraste broj pi-
tomaca naših pomorskih škola. Radi toga
je naša dužnost da ne pustimo e nam i
ta zadnja grana privrede u kojoj zadrž-
amo prvenstvo iz ruku izmakne. već mo-
ramo nastojati, da ju očuvamo podvši
našu djecu pomorstvu, gdje im je osi-
gurana privredna liepa egzistencija.

**Napredak »Schulvereina« kroz
prošlu godinu.**
Mi smo često u raznim vijestima iztali
rad dvaju glavnih njemačkih društava za
propagandu i to »Deutscher Schulverein«
i »Südmark«. Dok se prvi bavi izključivo
školskom, te gradi škole, dječje vrtiće,
daje podpore djacima za učiteljska, po-
dupire siromašnu školsku djecu, dotle
»Südmark« razvija svoje djelovanje u dru-
gom pravcu. Ista daje podpore društvima
na granici, podupire njemačke trgovce i
obrtnike u izloženim mjestima te im pri-
bavlja kredit. Brine se da budu na prazna
mjestna namješteni Nijemci, paži da u m-
jestima gdje je borba bude dovoljno nje-
mačke inteligencije. Podupire novčano
činovnike u izloženim mjestima, te daje
podpore učiteljima, koji izkazuju napredak

u raznarodnjavanju. Glavnu pak djelatnost
razvija propagandom putem svojih putu-
dih učitelja i naseljavanjem uz među nje-
mačkog pučanstva osobito iz njemačkog
carstva. Godine 1907. kupila je 700 jutara
zemljišta ogromnom većinom od Slove-
naca i naselila 122 obitelji poljodjelaca i
zanatlija. — Oba ova društva nalaze u
njemačkoj javnosti liepu podporu, što se
vidi najbolje, da je godine 1908. »Schul-
verein« imao 806.336/74 kruna prihoda,
za 177.656 kruna više od prošle godine.
»Südmark« pak je imala više od 70.000
članova.

Novi predmet u korist Družbe sv. Čirila i Metoda.

Kako čujemo kani Družba sv. Čirila i
Metoda da stavi u promet lastilo za ci-
pele (patinu) od koje bi joj pripadala neka
dobit. Netom što potanje doznajmo javit
čemo, ali već sada upozoravamo Družbu
da stavi u promet dobru robu jer inače
biti će male koristi. Neka bude uvjerenja,
da samo dobra vrst može uspjati, kao što
dokazuje fizičke, dočim slabe od tih ima
veoma malo ili ništa. Ovom bi prigodom
upozorili Družbu, da bi bilo korisno da
stavi i pivo u promet pod družbiom
markom, kao što ga imaju braća Slovenci,
no i to neka ne bude radi patriotizma
slabo. A i drugih potrebita moglo bi
se staviti u promet, od kojih će nešto
ipak u korist Družbe ići. No treba postu-
piti oprezno i zahtijevati dobru robu i uz
cieniu koju obično tvorničari daje, tako da
on postotke podaje od većeg prometa,
što mu ga firma družbia pribavlja.

U isto doba upozoravamo sve naše
ljudje, da rabe predmete od kojih dio ko-
risti ide Družbi tako žigice, sapun (Lenti-
čić, Milna, Dalmacija), papirići i tučelići
(Čirilo-Metodski zidari, Zagreb), marke
(isto). To je dužnost svakoga od nas da
rabi i da traži od trgovca, ako ne drži
da pribavi.

Tuñjava sa težkim svršetkom.

U nedjelju na noć dogodila se je u
krčmi Antuna Petruca tuñjava sa žalo-
stnim svršetkom. Radi prepirke pobiješe
se kmet M. Skabalić iz Krnice sa nekim
Uccetom; ovom znođen pohiti u po-
moć Antun Blažić iz Crkvenice no u zao
čas jer Skabalić izvadi kosir, te istim tri-
puta rani Blažića. Isti je bio odmah po
prisutnicima podignut i prenešen u Pulu
na komisarijat i odatle u bolnicu, gdje
leži teško ranjen, dok je Skabalić bio
zatvoren iste noći.

Nesreća na željezničkoj pruzi Divna-Pola.

Jučerašnji jutarnji vlak, koji dolazi u
Pulu u 10 sati u jutro imao je četvrt sata
zakašnjenja radi jedne nesreće, koja se je
zbila između postaje Pazin i Sv. Petar
u Sumi kod stražarnice, br. 7. U vlak
se je vozio željeznički stražar toga broja,
te kad je vlak bio kod stražarnice dješe
istoga opazivši oca potrci u susret vlak
te nesrećom pane pod isti i ostade na
mjestu mrtvo.

Nova mjesta učitelja kod morna- rice.

Kod pučkih i građanskih škola mor-
narice povećati će se mjesta pučkih uči-
telja za 9, a ona učitelja za 3. Upozor-
ujemo na to naše učitelje. Naukovni jezik
je njemački.

+ Pavletić Rudolf.

Jutros je preminuo Rudolf Pavletić u
18. godini. Sprovod će mu biti sutra u
5 1/2 sati po podne iz rodne kuće u via
Gladiatori br. 11 na groblje mornarice.

+ Iveša Josip.

Javljaju nam da je sinoć u 7 1/2 sati u
Premanturi umro Ivesa Josip u 38. godini.
Ostavlja udovicu i četvero djece. Sprovod
će pokojnika biti sutra u 3 1/2 po podne.

Za mjesnu podružnicu.

Vidović Petar darovao je mjesnoj po-
družnici Družbe sv. Čirila i Metoda K. 4.
Novac je predan blagajniku g. M. Žuniću.

Poziv diletantima.

P. n. g. članovi »Dramatskog odsjeka«,
umoljavaju se da svi dodju večeras na
pokus i to u 7 sati.

Glavna skupština »Narodne ra- dničke organizacije« u Puli.

»Narodna radnička organizacija« obdr-
žavati će u nedjelju 18. tek. mj. u
10 1/2 sati prije podne u velikoj dvorani
»Narodnog Doma« svoju prvu godišnju
glavnu skupštinu sa sljedećim dnevnim
redom:

1. Izvještaj o radu društvenom.
2. Izvještaj o društvenom stanju i
imovini.
3. Eventualni predlozi.
4. Izbor nove uprave.

Razne.

Osiguranje goveda u Istri.

Ovih zadnjih godina je istarsko gospo-
darsko vijeće u Poreču osnovalo zavod
za osiguranje goveda. Do sada je kod
tog zavoda osiguralo 898 gospodara 2256
govedjih glava za ukupnu svotu od
715.790 K. Kako još danas imadu svu
vlast u gospodarskom vijeću naši Talijani,
to se samo po sebi razumije, da od istar-
skog zavoda za osiguranje goveda imadu
korist jedino oni, dok je naš kmet lišen
te blagodati. Naši zastupnici bi se morali
pobrinuti, da se citavo gospodarsko vijeće
u Poreču postavi što prije na takav te-
melj, da bude moglo udovoljavati potre-
bama i Hrvata i Talijana. Bilo bi već i
vrieme, da se u Istri prestane uvlačiti
politiku u gospodarska pitanja!

Izvoz vina u Istri u ožujku.

U mjesecu ožujku izvezlo se je iz Istre
11.186/62 hl. vina. I to 6.484/77 hl. u
Trst, 3.338/60 hl. na Rieku, 938/34 hl. u
Pulu, a 424/9 hl. drugdje. Najviše se vina
izvelo iz Poreča 5.877/35 hl. i iz Cittanova
1.538/62. Iz Poreča je išlo na Rieku 3.242
hl., u Trst 2.529/69 hl., a u Pulu 45/66
hl. iz Rovinja nije se ništa izvelo.

Vinarski nadzorik za istarsko Primorje.

Ministar za poljodjelstvo imenovao je
vinarskog pristava g. Josipa Zabavniku u
Gracu vinarskim nadzornikom za Primorje
drugog reda.

»Sloga«.

U Trstu su Hrvati i Srbi pokrenuli
svoje glasilo. Isto je u prvom redu na-
mijenjeno organizaciji našeg elementa u
Trstu, te izlazi jedanput na sedmicu. Oso-
bito sada pred izborom za gradsko za-
stupstvo bio je potrebit list, da pobudi u
našem radnom i pomorskom svijetu u
Trstu, kojega na hiljade i hiljade ima in-
teres za iste i da ga prikuplja u čim
čvršće narodno kolo. Bilo u dobar čas i

Neistinite vijesti o gladi u Dal- maciji.

Kad god se pojavlja nerodica i bieda
u većoj mjeri prouzročena od elementar-
nih nepogoda, eto odmah vijesti iz Dal-
macije o gladi. Nego odmah se izpostavi,
da su te vijesti neizpravne. Ne znamo
kako nastaju takve vijesti, no iste pokar-
njuju, da se ne pojmi važnost takvih gla-
sina. Jer kad bi se u jednoj kulturnoj i
moderne državi, dogodilo da pučanstvo
umire od gladi i većinom uslied kriv-
voje same države, koja je je kroz čitavo
stoljeđe zapustila, dok u isto doba ta
država troši dnevno na milijune i mi-
liijune u ratne svrhe, tad bi zbilja to po-
kazalo da se Austrija nema prava da
naziva kulturnom državom, dok nije kadra
da pučanstvo jedne pokrajine, koje je
jednoč živilo u blagostanju, pribavi naj-
potrebitnije uvjete života. Druga pak bi
stvar bila da bi se pokazalo, da i same
autonome, obćinske i zemaljske oblasti
ne shvaćaju svoju dužnost, te bilo same
ne preduretnu to svojim sredstvima, bilo
ne uporezu državnu vlast na dužnost,
koju je čeka. Dakle neka se pomisli da
je rieč glad poznata u Europi samo u
nekim pustim i močvarnim krajevima Ru-
sije i zato bi bila dužnost svijeti paziti,
kako se barata s tom riečju, u kojem se
bacu slabo svjetlo osim na vladu i na
same sebe i svoje kulturno stanje.

Obrt i industrija u Hrvatskoj.

God. 1907. bilo je u Hrvatskoj 5159
obrtnika. Iste je godine aktivna glavni-
ca industrijalnih poduzeća u Hrvatskoj iz-
našla 44.678.000 kruna. Novčanik je za
voda bilo 842 sa 174.799.000 kruna ulo-
žaka.

Za Družbu!

Tražite i kupujte svuda proizvode od
kojih Družba ima koristi. Kao olovke, ci-
garetni papir, žigice, sapun, melte, čaj itd.
jer na taj način doprinosite za hrvatske
škole. Upotrebljavajte svuda narodni biljeg
i tražite da ga sve trafike drže. Zapada
samo 2 pare. To je naša dužnost!

PARTE ITALIANA.

NOTIZIE.

Un caso di sangue a Montegrando.

Ieri sera avvenne a Montegrando un
omicidio. In una comitiva di cinque si
trovavano anche il muratore Giovanni
Jorman ed il giornaliere Francesco Lanza.
Fra i due vi correavano degli asti perso-
nali da lungo tempo e anche ieri si po-
teva osservare durante tutto il doporanzo
che la comitiva passò allegramente in di-
verse osterie che i due non scambiarono
parola.

Alle 7 1/2 si diressero al Montegrando
dove nell'osteria della vedova Bellich, al
numero 347, bevvero del vino. Dopo
un'ora quando erano per uscire il Ju-
rman dando un grido stramazza a terra.
I circostanti lo sollevarono tutto grom-
dante di sangue che gli usciva da una
ferita alla parte destra del petto, prodot-
ta da un cortello uso stile dal Lanza.
Poco dopo il Jurman scombette alla
ferita. Nella confusione il Lanza prese
il largo. Sul luogo comparve in breve la
commissione giudiziaria composta dall'a-
giunto Ventrella, dott. Martinz e due

